

SEMĂNĂTORUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Anul IX. — No. 8.

19

CUPRINSUL

- Constanța Hodoș. — Pepenii (amintiri).
A. G. Florescu. — Chinul (piesă în 3 acte).
M. Petrov. — Privighetoarea (după Verlaine).
I. Scurtu. — Sărbătorirea d-lui Titu Maiorescu.
D. N. — Ospățul Convorbirilor literare.
Cronică : Revista Revistelor. Informațiuni literare, teatrale.
Necrolog. — Moartea lui Eugeniu Carada.

Radacția : Str. Vântului 12

și

Administrația : Str. Transilvaniei 13

BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară . . . . . 10 Lei
În străinătate . . . . . 12 "

20 Bani Numărul

Administrația roagă pe onorații abonați ai „Semănătorului“ a-i face cunoscut adresa lor exactă pentru a se evită orice încurcătură în expedierea revistei.

Față cu cheltuelile ce ne-am impus cu reorganizarea și alcătuirea din nou a revistei, rugăm pe toți abonații noștri a ne trimete abonamentul DIRECT pentru că nu avem încasator. Sacrificiile materiale ce ne reclamă apariția regulată a acestei reviste sunt destul de mari și căutăm să suprimăm orice cheltueli zadarnice. Rugăm dar pe cititori să aibă această atențiune pentru revista ce se si-lește a fi tot mai bună, în condițiunile cele mai modeste.

ADMINISTRAȚIA: STR. TRANSILVANIEI, No. 13.

BANCA LATINĂ

(NOUA BANCĂ ROMÂNĂ)

s'a instalat în palatul Soc. Generale din Str. Smârdan No. 2, etajul I.

Accastă Bancă, cu capital pur românesc, face toate operațiunile de credit și comerț

Banca pregătește o mărire de capital numai din țară

A se cere prospecte la Bancă. — La Administrația acestei reviste, se dau explicații celor interesați

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMĂNALĂ

COLABORATORI: I. Adam., I. Agârbiceanu., N. N. Beldiceanu., I. Borcia., I. Boteni., D. N. Ciotori., Al. Doinaru., N. Dunăreanu., Elena Farago., G. Gane., A. Herz., Constanța Hodoș., G. Lazăr., G. M. Murgoci., G. Murnu., D. Nanu., C. Osiceanu., P. Papahagi., Ecaterina Pitiș., St. Pop., A. Popovici-Bănățeanu., Em. Protopopescu., I. Răducanu., Radu Rosetti., G. Rotică. L. Russu., C. Sandu-Aldea., I. Scurtu., I. U. Soricu., Artur Stavri., C. Teodorescu., Caton Theodorian., G. Tutoveanu., ș. a.

PEPENII

(Amintire din copilărie)

Nunuței.

Arșița cădea fierbinte pe capetele noastre descoperite, căci în Hăl-magiu, în grădina mare a grolului, — deschisă în totdeauna pentru jocurile copiilor — care de seama noastră mai purtă pălărie?

Pălăria avea și ea rostul ei, Dumineca, când ne gătea mama de plimbare și trebuia să ținem pasul liniștit, cuminte, după dojana ochilor cari ne urmăreau într'una.

— Umblați frumos, copii!

Băeții salutau cuviincioși pe trecători, scoțându-și pălăriile; iar noi, fetele, ne ascundeam fețele rumene și pârлите de soare sub marginile largi ale pălăriilor de paie, uitându-ne cu jind la fetele mai mari, cari aveau umbrële și pudră pe obraz. Grozav am fi vrut să fim și noi mai albe în zilele de sărbătoare!

Dar aci în grădina mare, în toate zilele, cine se mai gândia la d'astea!

După ce ne da drumul dela școală, doar o fugă mai dădeam pe acasă, iute ca vântul, la dulapul cu pânea, trântind ușile de pereți, ghiozdanul și pălăria într'un colț, treceam apoi pitulați pe sub ferestre, nu cumvă să ne vadă mama să ne bată în geam și să ne întoarcă, mai ales pe noi, fetele — încremenite de groază — la împletit ciorapi.

Norocul nostru eră că și mamei îi plăcea să citească romane, tot așa de mult cum ne plăceau nouă jocurile din grădina mare. Și când apucă vr'o carte interesantă, uită de cusătură și de ciorapi și ne lăsa, fără de frâu, în dragă voie, până se înnoptă.

Ce bine eră, în grădina mare!

După ce oboseam de joc și fugă, ne resfiram pe sub umbrele copacilor și ascultam cântecul cucului din pădurea apropiată: Câți ani îmi dai, cucule? îl întrebam noi pe rând.

Dacă ne cântă mulți, eră o veselie și aplause și râsete de răsună grădina, dacă nu ne cântă, băeții îl îngâneau și-l ocărau: cuc mincinos, și nimeni nu mai credea în profeteștea lui.

În ziua aceea fusese grozav de cald. Băeții s'au dus la Criș să se scalde, iar fetele mai mari nu voiau să se mai joace cu noi, cele mici, fără de băeți. Am rămas doar eu cu Ilca și cu Mili, cele două prietene nedespărțite ale mele, și ne-am așezat ostenite la umbra unui măr.

Ne eră cald și tare sete.

Mili, o fetiță de șapte ani, cuminte, spunea că ar fi bine să ne ducem acasă, să cerem apă.

Dar Ilca, cu vr'o doi ani mai mare, svăpăiată și întreprinzătoare, porni numai decât să ne caute vișine coapte.

Eu n'aveam nici șase ani împliniți, și o ascultam pe Ilca, de frică. Vijelioasă mă apucă de mână și mă târă după ea, dacă nu mă duceam repede, de bună voie, la vr'un joc prea nebun.

Pe Mili o iubiam nespus și o credeam foarte înțeleaptă. Deși eră la trup mai micuță încât eu puteam s'o port în brațe, și tare-mi eră drag s'o port, și nu cunoștea nici literile, pe când eu știam poezii și ceteam povești, — tot ea mi se părea mai cuminte.

Avea broderii frumoase la fustișoarele scrobite, albe ca zăpada, și rochițe întotdeauna curate, nemotolite, — lucru supraomenesc pentru mine. Pe unde umblă ea, cum ședeă pe iarbă, pe sub căpițele de fân, pe movilele de pietriș de pe lângă șosea, nu înțelegeam? Rochile mele erau întotdeauna pline de pete și mama mă certă, mă schimbă de obosiă cu mine.

— De ce nu ești tu ca Mili? Uită-te la Mili.

Mă și uitam, cu o admirație nemărginită. Cât eră de frumoasă în rochița ei de muselină albă ca fulgul, cu ochișorii ei blânzi, căprui, cu gurița mică, buzele subțiri și profilul gingaș. Din tot sufletul aș fi dorit să pot fi ca ea.

De n'ar fi fost Ilca!

Geniul meu cel rău.

Dar Ilca mă urmăria din școală:

— Tanțo... Tanțo... Unde ne ducem azi?... Am găsit niște cuiburi de mierle, să vii că-ți dau și ție pușori...

Iși vâră capul sbârlit prin ușe, și eu o porniam îndată, chiar dela masă, de cum îi zăriam ochii strălucitori de sub cărlionții negri ca la o țigăncușe vrăjitoare. Adio cumintenie! Danteluțele rochițelor rămăneau în vârful copacilor și pantofiorii în noroi, căci Ilca niciodată nu voia să știe de vreme rea ori bună. Pe arșiță mă ducea la Criș, tocmai la «dalbina mare» unde nu se scăldau nici odată fetele, ci numai băeții,

cari știau să înoate. Ne ascundeam prin tufișuri, când veniau de acasă să ne caute, și după ce se depărtau băeții, intram și noi în apă întâi la mal, pe urmă din ce în ce mai adânc — la înot, ca băeții.

«Ca băeții» eră vorba Ilchei. Și cine știe la câte nebunii nu m'ar mai fi dus, dacă nu se întâmplă în ziua aceia, istoria cu pepenii, pe care vreau s'o povestesc.

Ilca plecase după vișine și eu am rămas cu Mili în umbra mărilor. Fiindcă mai aveam două, iar ea trei surori mai mari decât noi, se întâmplă rar să rămănem singure. Am vrut s'o iau în brațe, dar ei îi eră cald, buzele-i se lipeau de sete și ochii-i se închideau de dogoarea soarelui. Am prins'o numai de mână, tare îmi eră dragă mâna ei, o mânușiță mică, subțire și albă, cu unghiile trandafirii. Ale mele erau mult mai mari, arse de soare și cu pete de cerneală pe degete. Învățam să scriu și condeiul eră așa de greu! Il țineam de jos, vezi, ce greșală! Și Ilca mă ducea să ne jucăm în nisip, ba și cu lut uneori după ploaie, când se înmuia pământul; ne așezam în rând cu fetițele spălătoresei noastre și frământam, frământam, cu mâinile în soare, lutul cald. Făceam un cuptor și pânișoare multe așezate în el, să se coacă.

Apoi cărămizi, ba vase, ulcioare și crătiți, și oale, albi, lăviți și mese și mai știu eu câte nu făceam noi din lutul frământat. Dumnezeu l'a făcut și pe om tot din lut, ne spunea Ilca, și grozav am fi vrut să facem și noi o păpușe. Dar ne găsiă mama și vai, câtă ocară și ceartă.

— Să vie acu Mili să te vadă!

Pe loc mă duceam să-mi spăl mâinile și să mă schimb. De m'ar fi văzut, nu m'ar mai lăsa acuma să-i mângâi obrajii albi și moi ca puful.

— Mili, să nu dormi, că vine Ilca cu vișinile.

Și în adevăr se auziă de departe vocea ei răsunătoare:

— Fetelor, fetelor, unde sunteți? N'ați plecat?

— Unde sunt vișinele?

— N'am găsit... zău, nu!

— Dar în gură ce ai?

— Numai una, se grăbi Ilca să ne asigure, ștergându-și repede gura neagră de vișine. Dar vă aduc pepeni...

Vreți pepeni?... Am găsit mulți, mulți...

Pepeni! Par'că simțiam miezul fructului dulce potolitor de sete, în gură. Am sărit amândouă în picioare.

— Unde?

Acolo, în fundul grădinei, e un câmp plin de pepeni...

Haideți!...

Intr'o clipă am fost în fundul grădinei. Și ne-am oprit uimite în fața unei priveliște cu totul nouă pentru noi.

În Hălmagiu, orășel la poale de munte, nimeni nu semănase pe-

peni până atunci. Văzusem lanuri de porumb, ovăz și orz, cânepă, cartofi și varză, dar niciodată pepeni așa de mulți, și mai mari și mai mititei, ascunși sub frunzele lor late ca de dovleac... La noi pepenii se aduceau din depărtare și mai ales cei galbeni și de soiu erau foarte la preț.

Ilca intră numai decât în pepeniște și rupse unul. Eu voiam să strig: nu! stai! nu știam de ce, o șfială nelămurită mă cuprinse, dar dispărură iar, îndată ce o văzui pe Ilca venind cu un pepene mare în brațe. Râdea triumfătoare:

— Să-l tăiem!

Avea ea o custură cu mâner de lemn crestat, cumpărat cu patru creștari din târg, așa cum aveau băeții, și îndată începură pepenele. Gustarăm lacome din el, dar nu era bun. Necopt și cald.

— Aduc altul, strigă Ilca numai decât.

Și aduse altul și iar altul, rând pe rând vr'o zece. Dar nici unul n'a fost bun.

— Nu-i mai rupe, o rugai eu, trebuie întâiu încercați, pe urmă rupți...

— Da, da, întări și Mili părerea mea. "Am văzut pe tata cum făcea în târg. Dă-mi briceagul să-ți arăt.

Iși ridică cu grije rochița de muselină, intră în pepeniște și încreștă ea cu mânuța ei delicată, un pepene. Dar și acesta era necopt.

— Să căutăm mai în fund. Dă-mi briceagul, strigă Ilca nerăbdătoare.

Mili fugi înainte cu briceagul, nu voia să i-l dea. Se înfierbântase și ea în dorința de a găsi un pepene copt. Se oprea la fiecare cuib, dădea frunzele la oparte, unde zărea câte un fruct, fie mare sau mic îl încreștă fără de milă. Ilca găsi un cui ruginit, cu o aschie ascuțită și nu ne-am mai oprit până ce am dat gata tot pogonul.

Ilca, pornită, începuse să rupă din vrej chiar și pe cei mititei.

— Facem purceluși, să vedeți.

— Purceluși?

— O mulțime...

li adună cu zel în poală. Și noi îi ajutam; până s'a înoptat și nu s'a mai văzut nici un pepenaș pe holdă.

* * *

A doua zi poate am fi și uitat de isprava noastră. Dar nici azi nu pot să uit, deși au trecut tare mulți ani de atunci, țipetele îngrozitoare pe cari le scotea bietul Ignaț de sub mâna jandarmului.

Era un biet copil de ovreiu, Ignaț, orfan, sărac, și slugătoria pe la o cârciumă din apropiere. Umblase și el prin grădină, pela vișine.

Ilca desbrăcaseră de cămașe și ca un șarpe se svârcoliă trupul roșu sub loviturile nemiloase.

— A, pui de jidan afurisit, pepeni ai vrut să mănânci, pepeni, hai? Pepeni? Na, na, pepeni! Până ți-o trece pofta.

Eu am rămas aiurită cu mâinile strânse peste piept. Așa de grozavă fusese dar fapta noastră?

Și când am dat cu ochii de tata, galben, tremurând de mânie:

— Intreaga pepiniște mi-a stricat'o! Pe toți, pe toți, nu mi-a lăsat măcar unul de gust...

Ca printr'o fulgerare de gând mi-am adus aminte că auzisem pe tata vorbind adesea ori de cantalupii și ananasii lui, cari aveau să fie copti în curând și minunați de buni. Aștia au fost!!!

— Mai dați-i, mai dați-i... Să învețe minte.

Voiam să strig:

— Nu-l bateți! Noi am fost, eu cu fetele, Ilca și Mili...

Dar glasul mi se opri în piept și am rămas cuprinsă de groază. Lumea plină de soare se înegri și inima mi se opreă în bății.

— Vino de acolo, Tanțo, auzii ca de pe altă lume glasul mamei. N'aveam puterea să mă urnesc și mama mă luă în brațe muștrând pe tata.

— Te-am rugat de atâtea ori să desparți subprefectura de locuința noastră... Să nu vadă și să nu audă copiii toate...

Uite, ce galbenă e la față!

De ce îl bateți așa pe nenorocitul ăla?

— Tu știi ce-a făcut?

— Știu... Da lăsați-l în pace. N'o să-l omoăriți acu, copil, ce vrei!

Ah, cât o iubiam pe scumpa mamă în clipa aceia! cu amândouă mâinile îi strângeam gâtul și-mi ascundeam fața scaldată în lacrimi de sânul ei.

— Să nu-l mai bată, miamă, să nu-l mai bată, o rugam printre sughițuri. Poate n'a fost el...

— Da cine a fost? Știi tu cine a fost?

— Nu, nu, am gemut eu, pe când muștrarea de cuget mă chinuă cumplit.

Ca să mă mângâe, mama mi-a dat o felie de cozonac. Am ascuns'o și am fugit cu ea la Ignaț.

Ostenit, ședeă băiatul pe o piatră în fundul curții. Și așa de dârj și dușmănos se uită la mine de sub părul lui roșu, mare și încurcat, încât abia îndrăsnii să-i dau cozonacul. Nu-l atinse. Mă simțeam mult mai nenorocită decât el.

* * *

Din ziua aceea n'am mai vrut să mă mai joc cu Ilca.

Nu m'am mai dus cu ea la «dalbina mare» nici după cuiburi de păsări pe stânci, și în vârful copacilor, ca băeții.

Mi-am îndrăgit tot mai mult cărțile și m'am făcut o fetiță așa de cuminte ca și Mili, căreia n'am cutezat nici până acum sa-i povestesc întâmplarea cu Ignaț cel năpăstuit.

Constanța Hodoș.

C H I N U L

Piesă în 3 acte.

(reprezentată la Teatru Național în seara de 10 Februarie 1910)

Actul I. Scena IV.

Dinu Mureș. Marioara Iordan.

Marioara

Ce? Ai și vorbit cu mama d-tale?

Dinu

Prea eram nerăbdător.

Marioara

Și ce-a zis?

Dinu

A înțeles îndată cât te iubeam și s'a bucurat până în adâncul inimei.

Marioara

Așa dar, am să-ți fiu soție eu?

Dinu

Da, Marioară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Marioara

Nu'mi vine să cred. E așa de neașteptată pentru mine fericirea aceasta! Oare sunt demnă de a'mi petrece zilele alături de D-ta?

Dinu

Ești tovarășă pe care din visurile mele o așteptam.

Marioara

E totuși atâta depărtare între noi.

Dinu

În căsnicie așa cum o înțeleg eu, nu poate fi vorba nici de superioritate, nici de inferioritate. Nu trebuie să existe decât două ființe care se iubesc și care se întregesc una prin cealaltă, două ființe care pe drumul vieții merg mână în mână, împreunate nu prin acele legături siluite pe care le ticluiesc prejudecățile sau interesele de familie și care preschimbă mai întotdeauna căsătoria într'o negustorie sau într'o petrecere vremelnică, ci prin ceva mai înalt, mai puternic, o iubire adâncă, sănătoasă, pătrunsă de însemnătatea și întinderea datoriilor ce le impune viețuirea împreună, o iubire curată care socotește căsătoria ca o învoială demnă și care încheagă două conștiințe senine într'un

singur simțământ și într'o singură cugetare.. Din prima zi în care te-am cunoscut, am înțeles că erai tovarășa pe care o doream.

Marioara

Așa de repede să-mi fi pătruns firea?

Dinu

Sunt ființe pe lângă care poți trăi ani de zile fără a le putea desluși; sunt altele care din prima clipă desvelesc taina personalității lor.

Marioara

N'aș fi crezut... Dar semeni așa de puțin cu ceilalți...

Par'că mă îmbiai ca să-mi deschid inima. Mi-ai vorbit cum nu'mi vorbise încă nimeni.

Dinu

Și totuși câte cuvinte de dragoste nu vei fi auzit!

Marioara

Nu'mi spusese încă nimeni că mă iubește... Am auzit, ce-i drept, multe din acele vorbe ce se șoptesc la ureche între două ceaiuri sau între două valsuri, vorbe neroade și sarbăde.

Și trebuia să mă socotesc multumită de câte ori banalitatea lor eră îmbrăcată într'o formă cuviincioasă, căci adesea ori — a ! nu-ți poți închipui ce vede și ce aude o fată fără avere și care nu prea e urâtă — adesea ori ți se șoptesc frase pe care ești nevoită să le întrerupi spre a le împiedica de a fi necuviincioase, ți se aruncă priviri pe care ești silită să le înfrunți spre a te feri mai departe de obrăznicia lor... Cuvinte sincere de dragoste pentru noi, fete sărace? Nu, n'avem parte de ele și de aceea ne alegem mai mult cu meșteșugite și false frase de pretinsă iubire ce ți se oferă ca o arvună de sigur pentru scopuri viitoare, când printr'o stranie și neînțeleaptă împrejurare vom fi devenit soțiile altora.

Dinu

De ce mai răscolești trecutul?

Marioara

Așa e, fericită cum sunt astăzi n'ar trebui să mă mai tânguesc. Ce vrei? Am trecut prin multe clipe grele... Am rămas aproape singură pe lume, fără mamă, cu un tată care m'a crescut cam în voia întâmplării. Mi-am făcut deci eu însă-mi creșterea... Și am adâncit multe lucruri... și din adâncirea aceasta 'mi-a rămas poate în suflet ceva amărăciune.

... Dar mi s'a dus mai toată din ziua în care te-am întâlnit; nu-mi

mai este ertat ca să mă plâng. Soarta 'mi-a dat și peste ceea ce așteptam.

Dinu

Și totuși cât te-ai împotrivit la început.

Marioara

Mă temeam că nu cumva să atribui simțământului meu de dragoste cine știe ce socoteli urâte... Vezi, te-ași fi vrut sărac, pentru a'mi câștiga viața alături de d-ta... Sunt croită pentru luptă.

Dinu

În cariera pe care am îmbrățișat-o, vei fi tovarășa de muncă și de luptă de fie ce clipă. Vei lumina lucrările mele, vei înviora activitatea mea, vei fi judecătorul cel mai sincer al cercetărilor mele... Ce frumoasă se deschide viața înaintea noastră.

Marioara

Fericirea îmi este așa de deplină încât mă sperie.

(intră Ana Mureș)

Scena VI

Aceiași. Ana.

Ana

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mi-am lăsat puțin musafirii... De când Dinu mi-a împărțit hotărîrea lui, n'am putut încă să te văd singură, Marioară, — spre a te strânge în brațe.

(strânge pe Marioara la pept)

Marioara

Ce bună ești, Doamnă! 'Mi eră așa teamă!

Ana

De cine? De mine? Neapărat că fericirea fiului meu mă privește întru câtva, dar dacă te-a ales Dinu printre toate de soție, sunt încredințată că n'a putut alege decât o fată serioasă, cinstită, demnă și de a cărei iubire curată nu se poate îndoii... Singurele mele bucurii, dela dânsul mi-au venit...

Marioara

De-acum înainte vom fi doi care te vom iubi...

Ana

Copila mea!... Sunt așa de fericită, par'că mai fericită decât voi doi... Îmi vine de pe acum să le spun la toți mulțumirea mea sufletească.

Dinu

Nu încă mamă. Marioara trebuie mai întâi să vorbească cu tatăl ei.

Ana

Ce? Nu știe încă nimic?

Marioara

Am să-i vorbesc pe drum.

Dinu

Și peste o oră viu să te cer dela dânsul.

Scena VI

Aceiași. Zoe. Șerban. Leandru. Vereea. Soldea. Iordan.

(es toți din birou)

Marioara (căt-re Iordan)

N'ar fi bine să plecăm? Ce zici tată? E târziu.

Iordan

Așa e. E două și jumătate,

Soldea

Două și jumătate? — Uitasem senatul!

Leandru (căt-re Sold ea)

Și cum îți mai merge cu politica, iubite confrate? Ești mulțumit că pentru dânsa ai părăsit medicina?

Soldea

N'am părăsit medicina, o practic doar aiurea. Medicii sunt oamenii politici cei mai pregătiți. Ce este în definitiv statul? Un bolnav care are neconținut nevoie de îngrijiri.

Șerban

Și căruia la trei, patru ani îi schimbi regimul.

Soldea

Mă duc că e târziu ... La revedere... *(Ese după ce și-a luat rămas bun dela toți).*

Șerban (căt-re Zoe)

Plec și eu ...Sărut mânușițele... Ce modă plăcută acea de a-și acoperi cineva degetele cu atâteaainele. Nu mai poți sărută mâna: ești nevoit să săruți brațul. *(Sărută brațul lui Zoe).* O! dar ce inele minunate! Acesta mai cu seamă! Ce frumusețe de rubin!

Zoe

E rinichi ul d-lui Tipescu.

Șerban

Cum zici?

Zoe

Fiecare din inelele mele represintă dela o vreme câte o operațiune chirurgicală a bărbatului meu : este un mod nou de consolidare a onorariului lui.

Șerban

Atunci brilliantul acesta?

Zoe

Apendicita d-lui Riceanu.

Șerban

Smaragdul?

Zoe

Piciorul rupt al Doamnei Bălan.

Șerban

Drăguțul de el! Dar mărgăritarul acesta negru?

Zoe

E o încetare din viață. Sărmanul Luciu!

Șerban

Dumnezeu să-l ierte... și pe bărbatul d-tale de asemenea. Știi că e o atențiune cât se poate de gingașe! Un mărgăritar negru! Giuvaericelele dumitale să poarte doliul! Dar nu prea văd inele cernite.

Zoe

De este o operațiune mai primejdioasă, bărbatul meu își trimete bolnavii în streinătate... Și astfel nu-și strică reputația! Dar mă ții de vorbă și sunt grăbită.

(cătore Ana). La revedere scumpă Doamnă, îți mulțumesc pentru plăcuta d-tale primire... Vii Domnule Roiu, te duc dacă vrei.

Șerban

Ești cu trăsura?

Zoe

De-aș fi cu trăsura nu te-aș lua cu mine, n'ar fi cuviincios; sunt cu automobilul, e altceva.

Șerban

Merge mai repede, lumea n'are timpul să te vadă.

(Es)

A. G. Florescu.

PRIVIGHETOAREA

(După Paul Verlaine)

*Aducerile-aminte, asemeni unui stol
 Gâlcevitor de pasări, se lasă'n zbor domol
 Prin palidele frunze a 'inimii'ntristate,
 Al cărei trunchiu s'apleacă pe apele curate
 Și viorii a undei părerilor de rău,
 Ce trist alături curge și murmură mereu.
 Și-asupră-mi cum se lasă, un șopot blând răsare,
 O boare dulce'n frunze adie tot mai tare,
 Că'n ramuri se potoale voiosul ciripit ;
 Rămâne numai glasul, duiosul glas vrăjit,
 Ce'n liniște pornește și'n cântecu-i îmi spune
 De-aceea, care fuse întâia mea minu ne,
 Atât de trist că-mi pare un plâns înăbușit
 Al celei mai frumoase copile, ce-am iubit.
 Iar în splendoarea lunii mărețe, ce răsare
 Invăluită'n ceață, îngândurată, mare,
 O noapte grea de vară așterne-al ei veșmânt
 Pe'ntinderea tăcută a negrului pământ ;
 Și'n vreme ce în ramuri un vânt ușor coboară,
 Privighetoarea plânge, copacul se'nfioară...*

Mihai Petrov.

TITU MAIORESCU

— Cu prilejul jubileului de 70 ani —

S'au implinit, la 15 Februarie, șapte-zeci de ani de la nașterea ilustrului îndrumător al culturii românești, d. Titu Maiorescu. Literatura, știința, înalta politică și societatea românească se unesc în armonie deplină, ca să cinstească jubileul de muncă, de lumină, de jertfe și de biruinți, al celei mai armonice personalități conducătoare în istoria vieții moderne a neamului românesc.

Cu voia Celui de Sus, bătrânul apostol cultural se bucură, pentru această mare sărbătoarea vieții sale, de sănătatea și seninătatea de-săvârșită, cari i-au însuflețit toate operele. Ne vine în minte minunata poveste a tinereții fără de bătrânețe, răsărită din sufletul Românului și păstrată în vistieria literaturii noastre de neuitatul Ispirescu, muncitor și dânsul în epoca renașterii literare, care se leagă de numele d-lui Titu

Maiorescu.... Puțini sunt într'adevăr scriitorii noștri de lume nouă, cari se pot lăuda până 'n zilele părului alb cu darul dumnezeesc al acestei tinereți fără de bătrânețe.

Ca un mândru patriarch, împăcat cu sine, pentru că și-a făcut în totdeauna datoria de păstor al sufletelor mulțimei, d. Titu Maiorescu poate privi, astăzi, cu mulțumire nemărginită, la tot ceea ce a săvârșit în literatura și cultura românească, de zeci de ani încoace. Sufletul de erou al bătrânului, care nu s'a plecat sub sarcina vremii, nu s'a plecat sub nici una din sarcinile uriașe pe cari și le-a luat în lupta pentru luminarea și înălțarea neamului său.

* * *

Jumătatea de veac, din cei șapte-zeci de ani ai vieții sale, d. Titu Maiorescu a închinat-o culturii românești, pentru apărarea căreia a început să lupte încă din toamna anului Unirii, Principatelor, când a ținut la școala Sf. Sava din Capitală, o conferință în contra socialismului. De-atunci și până astăzi, sărbătoritul zilelor noastre s'a impus în fruntea mișcării pentru întemeierea culturii și literaturii românești moderne. A doua epocă a renașterii naționale, din veacul trecut, se leagă, prin nenumărate fire, de activitatea d-lui Titu Maiorescu. Ca o dreaptă răsplată pentru toate faptele sale mari, numele său este cunoscut și respectat în cele mai depărtate adăposturi ale culturii românești, chiar dincolo de hotarele politice, pe cari sufletul său le-a trecut în zbor de vultur.

Fiu al frunțașului generației de la 1848, Ion Maiorescu, pribeagul ardelean cu sufletul înflăcărat pentru idealurile fraților de pretutindenea, d. Titu Maiorescu a rămas credincios tradițiilor culturale ale familiei sale. Ca și neuitatul său părinte și dascăl, fiul s'a devotat muncii pentru unitatea culturală a neamului său.

Născut la Craiova, crescut în școala primară din Brașov, apoi în Academia tereziană din Viena și la Universitatea din Berlin, d. Titu Maiorescu a luptat pentru înălțarea culturii românești la Iași și București, cu aceiași inimă de apostol, cu care urmăria și urmărește încă mișcarea românească de peste hotare.

Inzestrat cu admirabile daruri literare și oratorice, stăpân pe o vastă cultură apuseană, muncitor de-o rară disciplină intelectuală și morală, d. Titu Maiorescu era chemat să-și cucerească un loc de creator în literatura, în știința, în școala, în politica națională. L-a și cucerit, după lupte necurmăte, și-l păstrează cu glorie, până astăzi.

În literatură, în Academie, în școală, d. Titu Maiorescu a fost îndrumătorul către izvoarele vie ale ori-cărei culturi naționale,— îndrumă-

torul către graiul și sufletul poporului; apostolul idealurilor de cultură firești. În vremea turbure, când duhul multor cărturari rătăciă prin labirintul unei limbi literare artificiale și unei culturi false, d. Titu Maiorescu a știut să dărâme, cu îndrăzneala tinereții, idoli credințelor deșarte, înălțând în scaunul domniei culturale pe modernii noștri scriitori și oameni de știință. Nu s'au săvârșit reforme de bine, nu s'au scris opere neperitoare, nu s'au pornit curente sănătoase, fără să se fi auzit în acelaș timp cuvântul hotărâtor al maestrului criticei românești.

Noua îndrumare a școlii românești, limpezirea vieții politice și sociale a țării, progresele Universității și Academiei, sunt strâns legate de activitatea d-lui Titu Maiorescu. Nimenea, ca dânsul, n'a fost în stare să unească, în atmosfera desăvârșitei armonii culturale, idealurile noastre naționale cu realitatea oamenilor și a lucrurilor. De aceia îl slăvește astăzi, din plinul inimii, o țară întreagă și un neam întreg.

Deși retras din universitate, pentru «limita de vârstă» consacrată în lege, d. Titu Maiorescu e departe de a fi atins limita de vârstă a bătrânețelor tăcute. Cuvântul său răsună, cu aceiași putere ca odinioară, în literatură, în Academie, în viața politică a țării, în viața culturală a neamului românesc întreg. Desăvârșitul cumpăt, armonia și seninătatea incomparabilă, cari sunt notele caracteristice ale personalității d-lui Titu Maiorescu, i-au asigurat energiile tinereți sufletești nebiruite, cu toate bucuriile ei. Anii cei mulți și grei l-au nins, iau brădat chipul atât de expresiv, dar nu l-au plecat și nu l-au putut încătușa în nemișcarea bătrânețelor. Jumătatea de veac a luptelor și jertfelor sale pentru cugetarea, pentru simțirea eternă, i-a dat vraja de a nesocoti vremea care se scurgea cu viața însăși: i-a dat puterea de a stoarce noi energii sufletului necunoscător de moarte.

Când îl vezi în Academie, la Senat, pe stradă, în teatru, la întruniri sau în biroul său de muncă, vecinic același, senin, sprinten, neobosit, te oprești uimit și nu îți poți lămuri de unde atâta tinerețe și vigoare. Numai operele sale îți pot deslega taina. Operele sale, rod de aur al sufletului românesc de rasă, mărturie strălucită a personalității celei mai armonice în cultura noastră modernă.

Ecoul sincer al sentimentelor de recunoștință obștești, noi dorim apostolului culturai românești zile îndelungate, spre a-și îndeplini rolul binecuvântat până în cele mai adânci bătrânețe.

D Ă R I D E S E A M Ă

SĂRBĂTORIREA D-lui T. MAIORESCU

La 15 Februarie, prietenii literari ai d-lui T. Maiorescu, i-au înmănat acasă, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani, un număr festiv al Convorbirilor Literare. D-l Delavrancea i-a prezentat un volum, vorbind în numele tuturor colaboratorilor cari erau de față. Emoționat până la lacrimi, d-l Delavrancea a rostit următoarele cuvinte :

«*Domnule Maiorescu*».

«Ați fost, sunteți și veți fi o fășie de lumină a neamului nostru. Noi, umili discipoli cari am sorbit, pe cât ne-au îngăduit încăperile minții, din vasta lumină ce ai răspândit-o peste noi, îți aducem prinos acest dar, semn de adâncă admirație și recunoștință a tuturor. Primiți-l cu bucurie, fiindcă e curat, dacă nu-i strălucitor. Veți găsi într'insul palidele reflexe din lumina ce ați revărsat asupra-ne, lumină care se dăruie, fără ca isvoru-i să se mistue ! Primiți-l împreună cu inima noastră.»

La aceste cuvinte, d-l Maiorescu, întorcându-se către grupul colaboratorilor, le-a spus :

Domnilor, v'a vorbit domnul Delavrancea de iubirea ce mi-o purtați cu toți mie. Gândiți-vă cât de înzecită e a mea pentru d-voastră ; sunteți mulți, eu unul singur și dragostea mea se îndreaptă către fie care în parte. Și apoi dv. mai aveți un avantajiu, pe care eu nu-l am : sunteți tineri ; pe un număr mare de ani, vă puteți în viitor răspândi iubirea ! Eu nu mai am multă vreme de iubit ! Deci sub această formă concentrată a iubirei, vă mulțumesc din adâncul sufletului, pentru înduioșătoarea d-voastră atențiune.»

În urmă, d-l Maiorescu a vorbit cât-vă timp cu fie-care, în special cu cei cari veniseră din provincie și pe cari de mult nu-i mai văzuse. Am făcut un mic ocol cu ochii pe obiectele de artă din cele două încăperi—biblioteca și iatacul de primire,— cari mi-aduc aminte de o minută pioasă din anii tinereții mele. N'am mai văzut faimoasa Veneră din Millo, de marmură, despre care vorbește maestrul atât de frumos într'una din admirabilele sale pagini cu privire la impersonalitatea artei, peste zbuciumările clipei de față. În schimb, văd o reproducere în bronz după aceeași sculptură. Dint'r'un colț, de pe o poliță de sus, plutește peste toți și peste toate, zâmbetul ironic al bustului lui *Schopenhauer*, cu care fie zis în treacăt, aduce așa de bine fizicește chiar, figura D-lui P. Negulescu, profesorul de filozofie de la Iași, un distins elev al D-lui Maiorescu. Într'altă parte, iată enigmaticul suris al *Giocondei* din care nu poți încă ghici taina sufletului ei nepătruns ; e surâsul unui suflet viclean, strîmt și sterp ori se oglințește acolo adâncimea unei inimi capabile de ori-ce ? Iată dincolo, în bibliotecă, chipul maestrului schițat într'o mică sanguină de aventurierul student de la bellearte Petre Bulgăraș. Mi-aduc aminte de ora de curs în care tânărul elev a prins figura mobilă a d-lui Maiorescu în timpul vorbirei. I-a trimis schița ca un omagiu, și fără îndoială că maestrul n'a aflat până astăzi de numele artistului care a ținut să rămăie în umbra admirațiunei sale, ca ori ce admirator dezinteresat. Mă despart cu părere de rău de spectatorii tăcuți ai celei mai senine vieți închinată adevărului ; din cadrele lor, au văzut cu drag fruntea plecată pe pagini, sorbind *lumina* ca s'o dăruiască toată, acclora cari nu s'ar fi putut plecă la izvorul ei, fără să o tulbure.

Seara, prietenii și cunoscuții politici și literari ai d-lui Maiorescu l'au sărbătorit printr'un banchet în sala de marmoră a Hotelului Bulevard. Erau toți de față, începând cu d-l Carp și sfârșind cu benjaminul dramaturgiei noastre : Herz. Inutil să încerc a

rezumă discursurile. După o veche tradițiune, discursurile dela Junimea nu puteau fi decât vesele. A rezumă veselia și umorul din ele, e a le omite tocmai farmecul. Ne asemănat de frumos, și caracteristic pentru oamenii din prima generație a Junimei, a fost toastul d-lui Petre Carp. Din el s'a văzut, că oamenii aceia cari știau să rădă (și nu uitau nici odată această podoabă a vieței, erau totuși capabili de acele clipe de simfirie, când ochii ți se umezesc și lacrimile fără voia ta alunecă din prisosul inimei. „De ce te-am urmat? se întrebă d-l Carp privindu-și prietenul,—Fiindcă ai fost un caracter. Poți să fii mândru de tine, căci țara e mândră de tine. Mulți tineri, preținși critici științifici au căutat și vor căută încă să-ți scadă din meritele tale. Dar dacă știința nu este mediocră, — mediocritățile sunt totdeauna științifice» a zis d-l Carp în ilaritatea generală. — Ești exemplul cel mai viu al generației noastre și beau în sănătatea ta». D-l Maiorescu, a răspuns aceloră cari mai înainte i-au găsit exclusiv meritele Junimei, — răspunzând cu sinceritate: *dar ce putea face un singur om?* «Câtă deosebire, îmi șoptise un talentat prozator de lângă mine, e între Maiorescu, și aceia cari se proclamă azi, drept singurii înfăptuitori ai mișcării literare.» N'a uitat magistrul să vorbească despre diferitele direcții ale Convorbirilor și despre *eclipsa democratică* din vremea când nu eră nimeni director și voia unul să fie. Dânsul a băut în sănătatea bătrânilor și a tinerilor de la aripa dreaptă și stângă a mesei. Au vorbit pe urmă în două rânduri d-nul Mehedinți, d-l Pogoneanu—despre meritele de profesor,—d-l Delavrancea într'un cald discurs a arătat importanța criticei d-lui Maiorescu d-l Pangrati, d-l Emanoil Antonescu, Negruți, Onciu care a subliniat între altele ideea: «Numai talent nu-i de ajuns să însemne cineva ce a însemnat d-l Maiorescu; *Talentul poate fi și primejdios*. Numai *iubirea* poate întrani pe oameni într'un singur gând; și prin iubire d-l Maiorescu a strâns în jurul său pe cei aleși.» A citit în urmă o scrisoare a lui I. Maiorescu-tatăl, din care se putea vedea cum dânsul strângea pe profesori provocând interesante convorbiri științifice și literare. Deci Convorbirile purced *de la tatăl*,

Pe la ceasurile unul d-l Maiorescu s'a retras, urmat de freneticele aplauze ale tuturor. Tinerii au putut să ia cu dânșii, plecând de la acest festival, învățătura cum poate cine-vă să-și păstreze tineretea chiar sub perii albi: să nu părăsească ntcî odată linia dreaptă a caracterului, și iubirea pentru biruința idealului căruia și-a închinat viața.

D. N.

CRONICA LITERARĂ

Revistele.

Revista Idealistă. An. VII. (No. 7-8-9).

Un studiu asupra lui Traian Demetrescu, de N. Zaharia. O piesă de *Octav Minar*, bine scrisă, dar căreia îi lipsește nervul dramatic. Despre cugetările d-nei Adina Olănescu scrie d-l M. Holban un articol interesant. Mai sunt poesii și dări de seamă.

Neamul Românesc Literar continuă cu publicarea unei bune traduceri din Sofocle: *Oedip la Colona*, de Mihail Iorgulescu. In acelaș număr d-l Iorga scrie despre poeziile lui Cerna.

La revue (Paris, 15 Février).

Fernand Mazade publică mai multe răspunsuri ale oamenilor de seamă la întrebări ce li s'au pus cu privire la frică. Dintre, ele cele mai interesante: ale d-lor *Dr. Grasset, Victor Margueritte, Alfred Mézières, Raymond Poincaré, A. Capus* și concluzia celui care a cerut articolele.

Despre sufletul francez care innobilează rasa și în puterea căruia e toată rezistența în fața elementelor distrugătoare are *Jean Finot* un articol: *Un coin de l'Ame Française* scris cu prilejul inundațiilor.

Artur Chuquet scrie un episod din

viața unui general al lui Napoleon: *Le général Duphot*, care e ucis în ajunul nunții sale cu Désirée Clary cumnata lui Joseph Bonaparte care se va căsători mai târziu cu *Bernadotte*. Generalul vroia la un ospăț să dea semnalul revoluției și să asmuță poporul din Italia împotriva pilorilor bisericii.

Le crime de Jean Gruelie de Charles Géniaux e o novelă. Doi prieteni crescuți împreună într'un sat Breton, de pescari și care se iubesc ca frații, încep să se urască până unul din ei își ucide prietenul, din pricină că amândoi iubeau aceeași fată.

Un articol însă, foarte interesant, este acela al lui *de Paulin: Que sont devenues les Familles historiques?* E un studiu făcut asupra familiilor ce s'au ilustrat în războaie, în științe, în artă, în literatură și autorul urmărește pe descendenți așa în cât vedem că și azi mai trăesc urmași ai familiilor celebre.

Gabriel Trarieux crede că *Chantecler* e o pată în soarele lui Rostand, care îi va fi, poetului, de mare folos când va cugeta *asupra felului cum i se judecă poema*.

Informațiuni literare.

Gustul cetitului s'a răspândit la noi atât de mult, în cât autorii își desfac edițiile în câte-vă luni. După d-l Brătescu Voinești, care a tipărit a III-a ediție din «Lumea Dreptății» și M. Sadoveanu care își retipărește mai toate volumele, iată că și D-l Gârleanu are a doua ediție din «Bătrânii» iar d-l Caton Teodorian are sub tipar a doua ediție din «Sângele Solovenilor.»

La Teatrul Național se repetă și se va reprezenta în curând *Electra*, într'o admirabilă traducere a prietenului nostru G. Murnu, profesor universitar.

Lui Dario Nicodemi, autorul piesei «Refugiul» i se joacă acum la Teatrul Réjane din Paris o piesă nouă «*La Flamme*».

Tot la Paris se va reprezenta zilele acestea a nouă piesă a lui *Henri Bataille* intitulată *La vierge folle*.

Nu mai cu clasicii Comedia franceză nu poate ține piept celor-lalte teatre, așa în cât, după ce a fost nevoită să deschidă porțile celor doi autori de comedie, Cailavet și de Flers cu «*L'amour veille*», iată că e silită acum să joace *Bourbourache* a lui Courteline și alte comedii de Tristan Bernard.

NECROLOG

✠ EUGENIU CARADA

Se duc pe rând reprezentanții viguroși ai sănătoasei generații, care a creat România contemporană. S'a tsins zilele acestea și Eugeniu Carada, una din figurile pe cât de modeste și de necunoscute, pe atât de active pe tărâmul marilor interese ale neamului. Decedatul împlinise 73 de ani și a luat parte ca ziarist mai întâi, apoi ca om politic și distins financiar, ca sfetnic nelipsit al guvernelor liberale și ca director de bancă, la toate faptele mai de seamă, săvârșite în politica țării în cursul deceniilor. Mai ales în direcția economică și financiară răposatul eră o autoritate necontestată și exercită o specială influență. Inmormântarea lui simplă, dar impunătoare a fost și ea o probă de stima generală de care se bucură Eugeniu Carada.

AU APĂRUT:

RADU D. ROSETTI,
LA CAPĂTUL PĂMÂNTULUI (Note de călătorie)

A. STAVRI,
LUMINIȘURI (poezii)

CATON THEODORIAN,
CALEA SUFLETULUI, nuvele și schițe

HERZ,
NOAPTEA INVIERII, dramă în 3 acte

SOCIETATEA ROMÂNĂ
PENTRU

INDUSTRIA OXIGENULUI, ACETILENEI ȘI ALTE GAZE
BUCUREȘTI

Director general, S. EDW. HUBLIN

UNICA FABRICĂ ÎN ORIENT
pentru

ACETILENA DIZOLVATĂ

Cel mai eficient combustibil pentru iluminat. Lumină plăcută, și igienică liberă
de orice pericol.

ALFRED LÖWENBACH & Co.
București, Calea Victoriei, 146

Casă de comerț, cu materii com-
bustibile

== CARBUNI. COKS-LIGNIT ==

==== ANTRACIT ====

Petrol. Benzină. Uleiuri minerale.

CEREȚI ORI ȘI UNDE

CIOCOLATA

BERINDEI

Cel mai bun și căutat nu-
triment al copiilor.

LIBRARIA NAȚIONALĂ

SOCIETATE COOPERATIVA PE ACȚIUNI

47, — CALEA VICTORIEI — 47,

FURNISEAZĂ TOT FELUL DE CĂRȚI ROMÂNE ȘI STRĂINE, PRECUM ȘI
RECHIZITE ȘCOLARE, DE BIUROU, etc.

CASĂ DE EDITURĂ

REVUE GÉNÉRALE

des sciences appliquées

PÉTROLE, — MÉCANIQUE, — INDUSTRIE, — FINANCES

Paraissant deux fois par mois.

— Rédaction et Administration : Str. Câmpineanu 60, București. —

Abonnement : 30 fr. p. Roumanie (36 p. l'étranger) par an.

PROGRESUL ROMÂNESC

MAGAZIN DE CONSUM

MARE ASORTIMENT DE COLONIALE. — BIUVETĂ LUXOASĂ

București, Strada Fântânei No. 1, colț cu Calea Victoriei.

G. Constantinescu & T. Eremie

INGINERI

BIUROU TECHNIC

București, Str. Câmpineanu No. 60.

EXECUTĂ TOT FELUL DE :

— LUCRĂRI IN BETON ARMAT —
REZERVOARE DE PETROL. — MAGAZII
MAȘINI, INSTALAȚII MECANICE
PODURI ȘI CĂI FERATE.

PROTECTOR

Oficiu internațional de brevete și
invențiuni

București, Str. Câmpineanu No. 60.

TIPOGRAFIA

ȘI

Stabilimentul de Arte Grafice

GEORGE IONESCU

București, — Strada Academiei, 30.

Efectuează orice fel de lucrări
atingătoare de această branșă, precum :

REVISTE, ZIARE, CĂRȚI
SCOLASTICE, HOTĂRNICII,
TEZE DE LICENȚĂ
CECURI, COMPTURI, CĂRȚI DE
VIZITĂ, DIFERITE INVITAȚIUNI,
AFIȘE IN DIFERITE CULORI ȘI
IN DIFERITE LIMBI ȘI FORMATE.

Deviza Stabilimentului este :
Acurateța, Promptitudinea și
Prețuri moderate.